

$$\text{Trung bình cộng} = \frac{\text{Tổng các số hạng}}{\text{Số số hạng}}$$

Lưu ý :

- Lấy trung bình cộng của số a số nhân với a ta được tổng của a số đó.
- Trung bình cộng của một số chẵn các số cách đều nhau thì bằng tổng của một cặp số cách đều hai đầu dãy số chia 2.
- Trung bình cộng của một số lẻ các số cách đều nhau chính là số ở chính giữa.

VD1 : Tìm trung bình cộng của các số sau : 97 ; 92 ; 132 ; 399

Trung bình cộng của các số sau : 97 ; 92 ; 132 ; 399 là :

$$(97 ; 92 ; 132 ; 399) : 4 = 180$$

VD2 : Tìm trung bình cộng của các số sau : 52 ; 54 ; 56 ; 58 ; 60 ; 62, 64, 66.

Phân tích : Đây là bình cộng của một **số chẵn** các số cách đều nhau ta áp dụng công thức.

Trung bình cộng của các số sau : 52 ; 54 ; 56 ; 58 ; 60 ; 62, 64, 66 là :

$$(52 + 66) : 2 = 59$$

VD3 : Tìm trung bình cộng của các số sau : 43 ; 45 ; 47 ; 49 ; 51 ; 53, 55.

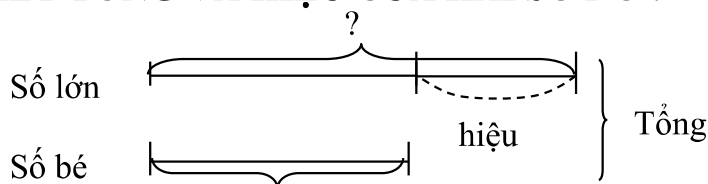
Phân tích : Đây là bình cộng của một **số lẻ** các số cách đều nhau chính là số ở giữa.

Trung bình cộng của các số sau : 43 ; 45 ; 47 ; 49 ; 51 ; 53, 55 là :

$$43 ; 45 ; 47 ; \boxed{49} ; 51 ; 53, 55$$

Hoặc áp dụng công thức : $(43 + 55) : 2 = 49$

IV/ TÌM HAI SỐ KHI BIẾT TỔNG VÀ HIỆU CỦA HAI SỐ ĐÓ :

Cách 1 : Tìm số lớn trước

$$\text{Số lớn} = (\text{Tổng} + \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số bé} = \text{Tổng} - \text{số lớn}$$

Cách 2 : Tìm số bé trước

$$\text{Số bé} = (\text{Tổng} - \text{Hiệu}) : 2$$

$$\text{Số lớn} = \text{Tổng} - \text{số bé}$$

V/ Các phép tính về phân số :

1/ Phép cộng phân số :

a/ Muốn cộng hai phân số cùng mẫu số, ta cộng tử số của phân số thứ nhất với tử số phân số thứ hai và giữ nguyên mẫu số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{5}{8} + \frac{7}{8} = \frac{12}{8}$$

b/ Muốn cộng hai phân số khác mẫu số, ta quy đồng mẫu số hai phân số, rồi cộng hai phân số cùng mẫu số

$$\text{Ví dụ : } \frac{1}{2} + \frac{3}{5} = \frac{5}{10} + \frac{6}{10} = \frac{11}{10}$$

c/ Tổng của hai phân số không thay đổi nếu ta thêm vào phân số thứ nhất và bớt đi ở phân số thứ hai cùng một số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{3}{5} + \frac{5}{6} = \left(\frac{3}{5} + \frac{2}{3} \right) + \left(\frac{5}{6} - \frac{2}{3} \right)$$

2/ Phép trừ phân số :

a/ Muốn trừ hai phân số cùng mẫu số, ta trừ tử số của phân số thứ nhất cho tử số phân số thứ hai và giữ nguyên mẫu số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{8}{5} - \frac{7}{5} = \frac{1}{5}$$

b/ Muốn trừ hai phân số khác mẫu số, ta quy đồng mẫu số hai phân số, rồi trừ hai phân số cùng mẫu số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{4}{5} - \frac{2}{3} = \frac{12}{15} - \frac{10}{15} = \frac{2}{15}$$

c/ Hiệu của hai phân số không thay đổi nếu ta cùng thêm vào phân số bị trừ và phân số trừ cùng một số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{11}{13} - \frac{4}{5} = \left(\frac{11}{13} + \frac{1}{4} \right) - \left(\frac{4}{5} + \frac{1}{4} \right)$$

3/ Phép nhân phân số :

Muốn nhân hai phân số, ta lấy tử số nhân với tử số, mẫu số nhân với mẫu số.

$$\text{Ví dụ : } \frac{3}{4} \times \frac{5}{8} = \frac{3 \times 5}{4 \times 8} = \frac{15}{32}$$

4/ Phép chia phân số :

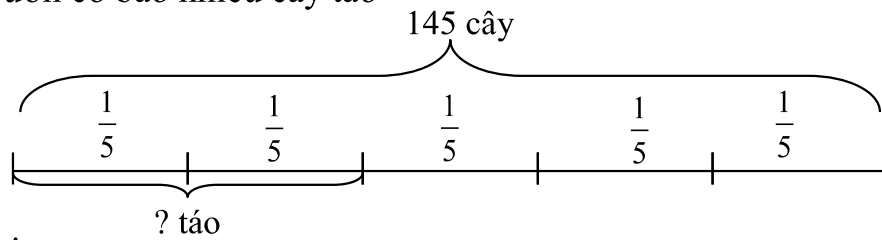
Muốn chia một phân số cho một phân số, ta lấy phân số thứ nhất nhân phân số thứ hai đảo ngược.

$$\text{Ví dụ : } \frac{5}{3} : \frac{2}{7} = \frac{5}{3} \times \frac{7}{2} = \frac{35}{6}$$

5/ Tìm phân số của một số.

Ví dụ : Một vườn cây có 145 cây ăn quả, trong đó có $\frac{2}{5}$ số cây là cây táo.

Hỏi trong vườn có bao nhiêu cây táo

Giải :

Số cây táo trong vườn là :

$$145 \times \frac{2}{5} = 58 \text{ (cây táo)}$$

$$\text{hay } 145 \times 2 : 5 = 58 \text{ (cây táo)}$$

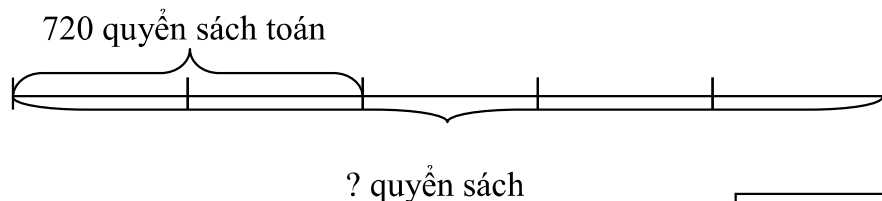
Đáp số : 58 cây táo

Muốn tìm $\frac{2}{5}$ của 145 ta lấy 145 nhân với $\frac{2}{5}$

(Muốn tìm **phân số của một số** ta lấy số đó **nhân với phân số**)

6/ Tìm một số khi biết giá trị phân số của số đó.

Ví dụ : Trong tủ lớn của thư viện có 720 quyển sách toán và bằng $\frac{2}{5}$ số quyển sách trong thư viện. Hỏi trong thư viện có bao nhiêu quyển sách ?

Giải :

Số quyển sách trong thư viện có là :

$$720 : \frac{2}{5} = 1800 \text{ (quyển sách)}$$

$$\text{hay } 720 \times 5 : 2 = 1800 \text{ (quyển sách)}$$

Đáp số : 1800 quyển sách

720 là số sách trong tủ.
Có giá trị bằng $\frac{2}{5}$ số sách trong thư viện.
Có nghĩa là số sách trong tủ 2 phần thì số sách trong thư viện 5 phần.

Muốn tìm một số khi biết $\frac{2}{5}$ của nó là 720 ta lấy 720 chia cho $\frac{2}{5}$

(Muốn tìm **một số** khi biết **giá trị phân số** của số đó, ta đem **giá trị ấy chia phân số**)

7/ Các cách so sánh phân số :

Cách 1 : Quy đồng mẫu số để so sánh.

Ví dụ : so sánh các phân số :

$$a/ \frac{3}{7} \text{ và } \frac{11}{21} \qquad b/ \frac{5}{8} \text{ và } \frac{20}{37}$$

Đối với cách này học sinh vận dụng kiến thức đã học trong sách giáo khoa để dàng so sánh được.

Cách 2: Quy đồng tử số để so sánh trong một số trường hợp có thể tiến hành quy đồng tử số hai phân số rồi so sánh hai phân số có cùng tử số.

Cách làm :

-Nhân cả tử số và mẫu số của phân số thứ nhất với tử số phân số thứ hai.

-Nhân cả tử số và mẫu số của phân số thứ hai với tử số phân số thứ nhất.

Ví dụ : so sánh các phân số $\frac{2}{5}$ và $\frac{3}{4}$

$$\text{Ta có : } \frac{2}{5} = \frac{2 \times 3}{5 \times 3} = \frac{6}{15}; \qquad \frac{3}{4} = \frac{3 \times 2}{4 \times 2} = \frac{6}{8}$$

$$\text{Vì } \frac{6}{15} < \frac{6}{8} \text{ nên } \frac{2}{5} < \frac{3}{4}.$$

Cách 3 :So sánh qua phần bù đến 1. (hai phân số đều bé hơn 1)

Nhận dạng để so sánh : Nếu 2 phân số bé hơn 1 mà hiệu giữa mẫu số và tử số của hai phân số bằng nhau thì so sánh phần bù.

Ví dụ : so sánh hai phân số a/ $\frac{5}{7}$ và $\frac{9}{11}$ b/ $\frac{2009}{2010}$ và $\frac{2010}{2011}$

Nhận xét : $\frac{5}{7}$ và $\frac{9}{11}$ là hai phân số bé hơn 1 và hai phân số hiệu giữa mẫu số và tử số của hai phân số bằng nhau ($7 - 5 = 2$; $11 - 9 = 2$ và bài b : $2010 - 2009 = 1$ và $2011 - 2010 = 1$)

Bài giải :

$$a/ \frac{5}{7} + \frac{2}{7} = 1; \quad \frac{9}{11} + \frac{2}{11} = 1.$$

Vì $\frac{2}{7} > \frac{2}{11}$ nên $\frac{5}{7} < \frac{9}{11}$ (phân số nào có phần bù đến 1 mà lớn thì phân số đó nhỏ)

$$b/ \text{ Tương tự ta có } \frac{2009}{2010} < \frac{2010}{2011}$$

Cách 4 :So sánh qua phần hơn so với 1. (hai phân số đều lớn hơn 1)